

La Garrotxa és una comarca no homogènia i s'hi poden diferenciar clarament dues zones, les quals utilitzarem com a unitats d'anàlisi: l'Alta Garrotxa al nord-est i la Baixa Garrotxa o Comarca d'Olot al sud-oest.(Mapa 1)

L'Alta Garrotxa té un relleu abrupte on abunden les cingleres i les valls estretes i fondes. La manca de circulació d'aigua superficial provoca la pobresa de la vegetació (de tipus mediterrani) i dels conreus, no afavorint l'establiment humà.

Malgrat que aquesta subcomarca físicament queda reduïda al territori comprés al nord dels rius Fluvià i Ridaura per aquest estudi s'afegiran els municipis que sense pertànyer el nucli principal a aquesta zona tenen una gran part de territori en ella, més altres situats a la vall del Fluvià i d'alguns rius petits com el Llierca i el Borró i que tenen un trets comuns, ja sigui pel tipus de poblament com perquè queden aïllats de la cubeta d'Olot per la cinglera de materials basàltics de Castellfolit de la Roca. A més, aquests municipis queden separats de la fossa tectònica d'Olot-Mieres a per la Serra de Sant Julià del Mont i per exemple no hi ha cap carretera que enllaci Sant Ferriol amb Mieres, ni tan sols una carretera local.

Els municipis que componen aquesta zona són: Argelaguer, Besalú, Beuda, Maià de Montcal, Montagut, Sales de Llierca, Sant Ferriol, Sant Jaume de Llierca, Sant Ferriol, Sant Jaume de Llierca i Tortellà.

En quant a la població tots aquests municipis no superen els 1000 habitants, amb l'excepció de Besalú que en té 2031 el 1996.

Amb 6402 habitants en conjunt, concentra el 13,71% de tota la població comarcal i el 33,3% si no es té en compte la ciutat d'Olot.

La majoria d'aquests municipis tenen unes densitats molt baixes, 5 dels 9 municipis d'aquest territori tenen menys de 25 hab/Km2.

L'activitat principal d'aquesta població és majoritàriament la indústria (40%) i en menor mesura els serveis (25,5%), l'agricultura (12,1%) i la construcció (7,5%).

La Baixa Garrotxa, en canvi, es caracteritza per les seves valls planeres com la fèrtil vall del Fluvià, la de la Riera de Bianya o la del riu Brugent (o Riera d'Amer).

Aquesta zona es caracteritza per concentrar la major part de la població de la comarca 86,29% ja que Olot ja té el 58,84% i nou dels dotze municipis tenen més de 1000 hab.,(Mapa 2) també té unes densitats molt superiors a la zona 1 i la majoria dels termes tenen més de 25hab/Km2, menys Sant Aniol de Finestres.

La població es dedica a la indústria, sobretot als municipis d'Olot, Sant Joan les Fonts, Castellfolit de la Roca, les Preses i la Vall d'en Bas; i els serveis 37,8%. L'agricultura té un paper molt important i deixant de banda Olot el 13,5 de la població es dedica a aquesta activitat.

Els municipis que formen part d'aquest territori són: Castellfolit de la Roca, Olot, les Planes d'Hostoles, les Preses, Riudaura, Sant Aniol de Finestres, Santa Pau, Sant Joan les Fonts, la Vall d'en Bas i la Vall de Bianya.

La Garrotxa tenia 46.708 habitants l'últim padró d'habitants de 1996, aquesta dada ha representat un increment de 648 persones respecte al cens de 1991 i confirma l'augment de població que s'està produint a la comarca des de 1981.

Malgrat aquestes dades si tenim en compte l'evolució del creixement de 1986 a 1991 i d'aquest any a 1996 trobem que malgrat que en el darrer període es produeix un creixement relatiu d'un 2,81% aquest ha disminuït

lleugerament respecte al produït el període 86–91 ja que era de 3,05%. Si analitzem aquest creixement en nombres absoluts (el creixement natural més el creixement migratori) veiem que la comarca manté aquestes xifres de creixement positiu a causa de la immigració ja que el creixement natural és negatiu ja que durant els dos períodes es produeixen més defuncions que naixements.

En el període de 10 anys arriben més de 2191 persones aconseguint una taxa de creixement migratori TCM de 4,63 el període 1986–1991 i 3,05 de 1991 a 1996.

A diferència d'aquesta el CN creixement natural és negatiu en ambdós períodes ja que en el primer els naixements que es produeixen són 1908 i les defuncions 2274 i el CN és de –366 persones, en el segon període, de 1991 a 1996 es van produir 1994 naixements i 2479 defuncions.

Si comparem les dues subcomarques veiem comportaments molt diferents i mentre els municipis de l'Alta Garrotxa perden més del 3 en cada període els de la Comarca d'Olot guanyen un 4.

En aquest segon grup i si no tenim en compte el municipi d'Olot, en el període 86–91 es perd un 5 i en canvi en el de 1991–1996 es manté la població dels municipis i només perd un 0,65.

En els municipis del primer grup passen de tenir una població de 6606 a 6402 això es deu a que hi ha més defuncions que naixements i que les taxes d'immigració són molt baixes.

En la Baixa Garrotxa, sobretot a causa de l'efecte l'Olot que actua com a pol d'atracció, el saldo migratori és de més de 1000 persones en ambdós períodes. si no es té en compte la ciutat d'Olot el creixement migratori és de –194 persones en el primer període i de signe positiu al segon, 182.

La Conca de Barberà és una comarca situada a la perifèria de la Depressió Central Catalana.

Pel seu estudi dividiré la comarca en dos sectors (Mapa 3) que físicament són diferents: 1–la conca del riu Francolí i la conca del riu Anguera amb una altura mitjana de 400 metres i els municipis de Vallclara, Vimodí, Montblanc, Vilaverd, l'Espluga de Francolí, Blancafort, Forés, Pire, Barberà de la Conca, Sarrià i Solivella.

Té 5 viles de més de 500hab i 6 de menys. En 9 dels 11 municipis la densitat és molt superior als 10 hab/km².

2– L'altiplà de Santa Coloma de Queralt o Baixa Segarra on el riu Gaià ha començat la formació d'una nova conca i ha creat una plataforma de 675 metres d'altura. Amb els municipis de Santa Perpètua de Gaià, les Piles, Santa Coloma de Queralt, Conesa, Rocafort de Queralt, Llorac i Savallà del Comtat; a part d'aquests també he afegit d'altres que tenen unes característiques físiques, sobretot l'altura, com: Vilanova de Prades a la conca del riu Montsant i el terme de Senan a la conca del Segre. A més d'aquests territoris aquest sector inclou municipis que no són de la conca estricta sinó de zones que en la Ponència de la Divisió Territorial es va afegir per raons d'equilibri de l'extensió i de la població de la comarca, que són: una part de la dorsal de la Segarra històrica a la conca del riu Corb (Vallfogona de Riucorb i Passanant) que tenen relleus de 750 a 900 metres.

Aquesta divisió queda encara més patent quan es té en compte el tipus de cultiu predominant als municipis, així els conreus dominants als termes de la Baixa Segarra són els cereals i els de la conca estricta són pòlicultius o vitícoles.

Un altre element diferenciador és el tipus de poblament i així a la Cona del riu Gaià predominen municipis formats per diversos nuclis de grandària reduïda, i en canvi, a la conca els municipis són de tipus mononuclear (amb un sol poble mitjà o petit).

L'agricultura té un paper molt important a la comarca i concentra gran part de la població activa, malgrat això la indústria té el major nombre de treballadors i es concentra als nuclis de Montblanc, l'Espluga de Francolí i Sta Coloma de Queralt amb el 75% de les empreses de la comarca i el 85% dels llocs de treball en aquest sector.

En quant a les vies de comunicació aquestes són molt importants a la conca física i hi trobem: el ferrocarril, l'autopista, una carretera nacional i varies comarcals unint aquest territori amb les Borges Blanques (Garrigues) i amb Valls (Alt Camp). Montblanc és el punt d'entrada i via ràpida a Barcelona, cosa que ha permès la revitalització del sector central de la comarca.

Si tenim en compte la població aquesta zona està formada per municipis que no superen els 500 habitants menys Santa Coloma de Queralt amb 2500 hab i amb unes densitats de menys de 10hab/Km².

A diferència del primer sector on les comunicacions són bones, aquest es caracteritza per una sèrie de carreteres locals i només té com a via principal una comarcal que passa per Santa Coloma de Queralt.

La població de la Conca de Barberà no ha augmentat al llarg de 15 anys de 1981 a 1996.

En el període de 1986 a 1991 la comarca ha vist com la seva població ha disminuït de 403 efectius amb una taxa relativa de creixement de -4,38, això ha estat així perquè les defuncions en aquest període han sigut de 1035 i els naixements 772, sent el creixement natural de -263 persones. Aquesta dada s'ha vist agreujada per un saldo migratori negatiu, concretament de -140hab, els quals han marxat de la comarca.

En canvi, el segon període, de 1991 a 1996, ha estat de signe contrari i la comarca ha guanyat població causat sobretot pel saldo migratori positiu de 734 persones amb una taxa de creixement migratori del 10,90 que ha contrarestat l'efecte negatiu del CN que ha és de -450 habitants. tot això ha suposat que el creixement absolut sigui de 284 persones, que representa un creixement relatiu de 2,44.

La subcomarca de l'Altiplà de Gaià i del Corb té el mateix comportament que la comarca en general, però de manera exagerada, al primer període 86-91 té una taxa de creixement relatiu negatiu de gairebé un 9 sobretot a causa del creixement natural de -77 habitants i un saldo migratori de -111.

Pel que fa al període 91-96 el creixement relatiu està una mica per sobre del comarcal i és positiu a causa del saldo migratori a favor de la zona, que té una taxa de creixement migratori de 13,99 que és el doble que la primera de les zones.

El creixement natural en ambdós subcomarques és sempre negatiu i igual que en la zona 1 en la conca del Francolí i l'Anguera el saldo migratori de 91-96 és de 443 immigrants.

El creixement relatiu d'aquesta subcomarca és negatiu de 1986 a 1991 de -3,05 que en nombres absoluts és 215 persones menys.

Si no tenim en compte la capital de la comarca aquest descens és de més del doble.

En canvi, el creixement és positiu de 1991 a 1996 de 2,72, malgrat això, representa gairebé la meitat que el produït a la zona del Gaià i tres vegades menys que aquest sinó es té en compte Montblanc.

Si tractem aquest territori sense tenir en compte Montblanc, la capital de la comarca, el creixement de 1991 a 1996 és molt menor i en canvi el descens de 1986-1991 és similar a la zona primera.

Comparació la Garroxa – la Conca de Barberà

La Garrotxa i la Conca de Barberà són dues comarques on l'agricultura té molta importància, i es nodreixen de municipis sobretot petits o mitjans.

La Garrotxa creix en població de 1986 a 1996 amb un creixement relatiu aproximadament d'un 3, en canvi, la Conca de Barberà de 1986 a 1991 decreix un 4,38 i de 1991–1996 creix de manera similar a la Garrotxa amb 3,16.

Les migracions són les que tenen el paper decisiu en aquests increments o disminucions, ja que, el creixement natural (Naixements–Defuncions) és sempre negatiu i el saldo migartori sempre positiu per ambdues comarques i els dos períodes estudiats.

Entre els anys 86 i 91 la Garrotxa té una taxa de creixement migratori de 4,63 amb un saldo de 1058 persones que és gairebé igual al període 91–96 amb 1133 persones i una TCM d'un 4,89, siguent el creixement relatiu d'un 3 en ambdos períodes.

La Conca de Barberà en canvi en el primer té un saldo migratori negatiu de 140 persones que donen una TCM de –1,54, a diferència d'aquest, en el segon els indicadors de creixement són positius i s'enregistra un increment del 8,09 que és el doble del de la comarca gironina.

A la Garrotxa Olot actua com a pol d'atracció tan comarcal com supracomarcal fent que la zona tingui un creixement positiu. Aquest paper el juga Montblanc a la Conca de Barberà on és l'únic municipi mitjà que no perd població en el període 86–91. Malgrat aquesta centralitat dues poblacions més actuen com a motor de la comarca, són: l'Espluga de Francolí i Santa Coloma de Queralt.

Els matrimonis del quinquenni anterior determinen els naixements del quinquenni posterior ?

En la meua opinió els matrimonis que es produeixen en un quinquenni determinen en gran mesura el nombre de naixements del quinquenni posterior. (gràfica 1 i 2)

Si analitzem primer el cas de la comarca de la Garrotxa (taula 3a), veiem, que entre els anys 1986 i 1991 hi van haver 1090 matrimonis i el quinquenni posterior de 1991 a 1996 els naixements van ser de 1994. Si dividim aquesta darrera dada pel nombre de matrimonis tindrem el resultat de 1,83 fills per parella. Aquests fills per matrimoni engloben els fills dels matrimonis i els fills de mares solteres (mares solteres, mares divorciades, separades, parelles de fet..)

Si suposem que es mantenen les condicions que han permès obtenir aquest resultat durant els quinquennis 91–96 i 96–01 la previsió serà que entre els anys 1996 i 2001 es produiran 1709 naixements. Aquesta dada l'obtindrem d'aplicar l'índex obtingut (1,83 fills/mat) als matrimonis que hi ha hagut de 1991 a 1996.

A la Conca de Barberà(taula 3b) el resultat és de 652 naixements, obtinguts de 408 matrimonis (86–91) i de 700 naixements de 1991 a 1996, amb un índex de 1,72 fills per matrimoni. La previsió de naixements entre 1996 i 2001 en aquest territori serà de 652.

Aquesta dada ens pot servir per tenir una idea aproximada dels naixements que es produiran si es reproduïssin les mateixes situacions i condicions que als quinquennis anteriors. No hem d'oblidar que és cada situació particular la que provoca o no, tenir més o menys fills o no tenir-ne.

A més d'aquest element imprevisible n'hi ha un altre de molt important i per la seva evolució cada vegada ho serà més, són les mares solteres. En aquest grup no només hi ha el pròpiament mares solteres sinó també: mares divorciades, separades, vídues ,i més important encara, les parelles de fet.

L'augment de les llars monoparentals i sobretot l'increment de parelles de fet en els darrers anys ha fet que hi

hagi molts fills fora del matrimoni.

A la comarca de la Garrotxa l'11,5% dels naixements en el període 1991–1996 van ser de mares solteres, en el mateix període a la Conca de Barberà van ser del 7,9%. Aquest percentatge ha augmentat molt si tenim en compte de 1986 a 1996 i mentre el 1986 era de 7,8% a la Garrotxa i de 4,1% a la Conca de Barberà, el 1996 havia passat a 15,4% a la primera comarca i a 8,2% a la Conca.

Si fem la previsió de naixements de 1996–2001 i utilitzem aquestes dades els resultats seran els mateixos que els obtinguts amb les operacions anteriors.

Per a la comarca gironina si el nombre de naixements del període 91–96 són de 1994 li en restem 230 que corresponen a l'11,5%, abans esmentat, i trobem que l'índex de fills per matrimoni baixa fins als 1,62. Si usem aquest índex amb les dades que ja tenim dels matrimonis de 1991–1996 obtindrem que hi haurà 1512 fills. Aquesta xifra més 196 que seran els fills de mares solteres (11,5%) resultarà de 1709, el nombre total de naixements.

Si repetim per a la comarca de la Conca de Barberà les mateixes operacions obtindrem resultats similars i per exemple l'índex de fills per matrimoni és de 1,58 i utilitzant el percentatge de fills fora del matrimoni del període 86–91 el resultat final serà de 652 naixements.

Aquests resultats ens demostren que malgrat molts aspectes que s'han de tenir en compte en treballar amb dades que depenen del comportament humà, fins aquest moment podem utilitzar els matrimonis com a xifra orientativa dels naixements que es poden produir, almenys fins al moment ja que si observem les dades que publica l'Institut d'Estadística de Catalunya (taula 1) veiem com cada any augmenta el nombre de fills fora del matrimoni, per tant, el més probable és que aquesta dada sigui lleugerament superior.

Si fem una suposició i el nombre de fills fora del matrimoni passa del 11,5% al 14,7% el resultat final serà de 1773 naixements amb un increment de 3,75% respecte a l'abans obtinguda.

Aquesta proporció l'he extret de restar el percentatge produït el període 91–96 amb el del 86–91 ($11,5 - 8,3 = 3,2$) i sumar-lo al primer ($11,5 + 3,2 = 14,7$). Aquest no és gens improbable si tenim en compte que el 1996 els fills fora del matrimoni a la garrotxa representaven el 15,4%.

Utilitzant el 10,1% de fills fora del matrimoni trobats amb les mateixes operacions per a la Conca de Barberà el resultat és que entre 1996 i el 2001 es produiran 668 naixements amb un increment respecte al resultat obtingut en un principi d'un 2,43%.

Aquests increments (3,75% i 2,43%) no modifiquen en gran mesura les dades obtingudes per a unitats d'anàlisi petites com les comarques o els municipis, però si que són considerables si augmentem aquests percentatges als 277.318 naixements produïts a Catalunya entre els anys 1991 i 1996. A Catalunya hi hauria hagut 287.717 naixements, 10.399 més que representa per exemple més de la meitat de la Conca de Barberà i gairebé una quarta part de la població de la Garrotxa al 1996.

En la meua opinió preveure exactament el nombre de naixements que s'han de produir és impossible, ja que depenen molt d'una situació global que pot variar i d'unes situacions particulars encara molt més imprevisibles. Malgrat això el nombre de matrimonis fins al moment és una dada que ens pot orientar en el nombre de matrimonis que es produiran.

ANNEXES

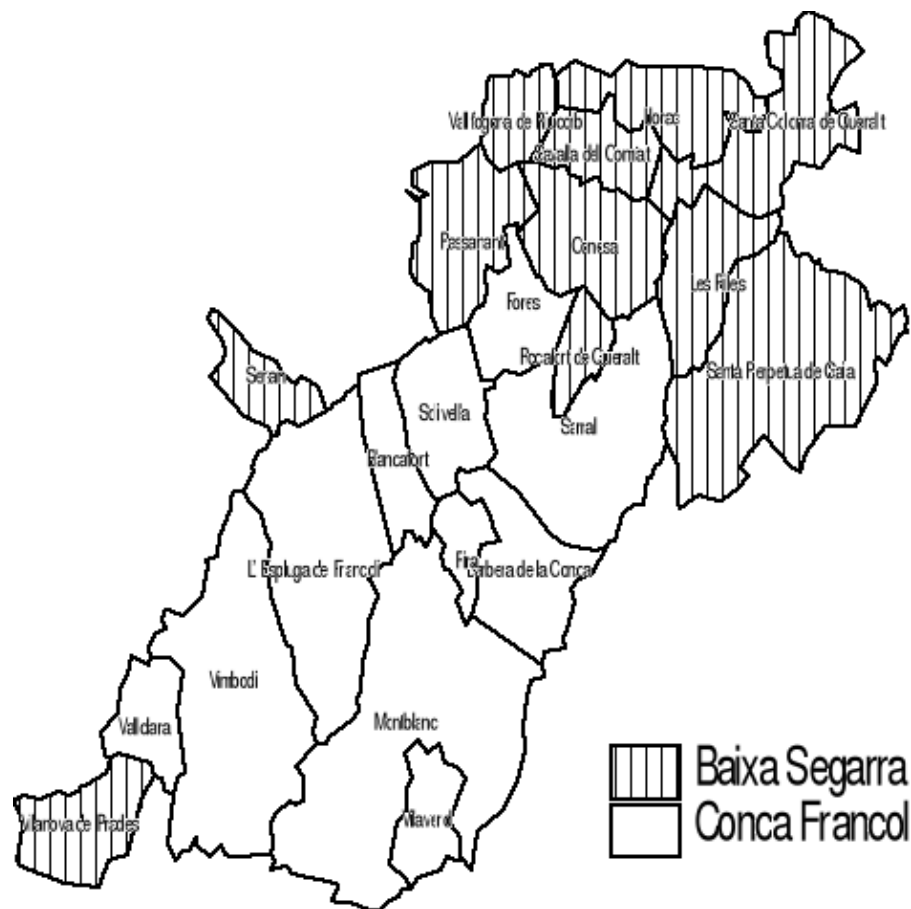
Mapes, taules i gràfiques d'elaboració pròpia a partir de les dades de la Web de l'Institut d'Estadística de Catalunya

Mapa1

Mapa 2

Mapa 3

	Estat civil de la mare en els naixements						
Garrotxa							
Anys	Casades	%	No casades	%	No hi consta	%	Total
1986	349	90,65	30	7,79	6	1,56	385
1987	351	94,10	21	5,63	1	0,27	373
1988	352	92,88	27	7,12	0	0,00	379
1989	338	90,37	36	9,63	0	0,00	374
1990	351	88,41	45	11,34	1	0,25	397
1991	382	91,17	36	8,59	1	0,24	419
1992	407	89,06	48	10,50	2	0,44	457
1993	324	85,26	53	13,95	3	0,79	380
1994	333	87,86	45	11,87	1	0,26	379
1995	311	86,63	48	13,37	0	0,00	359
1996	318	84,57	58	15,43	0	0,00	376
taula 2 (segueix)							
Conca de							

Barberà							
Anys	Casades	%	No casades	%	No hi consta	%	Total
1986	137	93,20	6	4,08	4	2,72	147
1987	151	93,79	9	5,59	1	0,62	161
1988	143	94,70	8	5,30	0	0,00	151
1989	128	94,81	7	5,19	0	0,00	135
1990	166	93,26	11	6,18	1	0,56	178
1991	125	94,70	5	3,79	2	1,52	132
1992	140	97,22	4	2,78	0	0,00	144
1993	137	89,54	15	9,80	1	0,65	153
1994	126	88,11	17	11,89	0	0,00	143
1995	114	89,06	14	10,94	0	0,00	128
1996	135	91,84	12	8,16	0	0,00	147

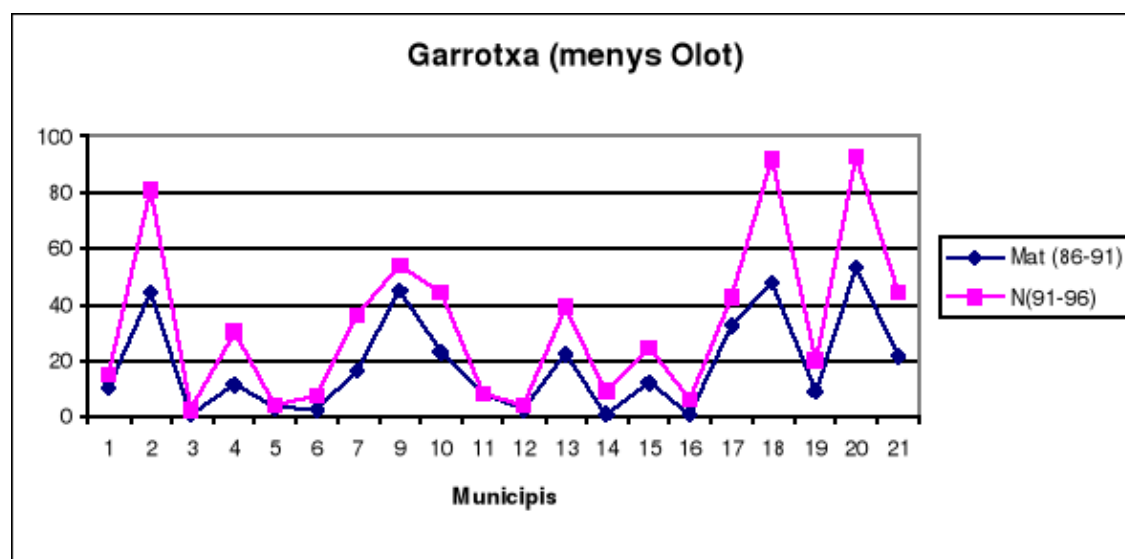
Taula 2

	Taxes per mil habitants						
	Nom Municipi	Matri. (86-91)	N(91-96)	Fills/matri	Matri. (91-96)	Fills/matri	N(96-01)
1	Argelaguer	10	15	1,50	8	1,50	12
2	Besalú	44	81	1,84	34	1,84	63
3	Beuda	1	2	2,00	2	2,00	4
4	Castellfollit de la Roca	11	30	2,73	26	2,73	71
5	Maià de Montcal	3	4	1,33	5	1,33	7
6	Mieres	2	7	3,50	5	3,50	18
7	Montagut	16	36	2,25	13	2,25	29
8	Olot	726	1339	1,84	611	1,84	1127
9	Planes d'Hostoles, les	45	54	1,20	23	1,20	28
10	Preses, les	23	44	1,91	25	1,91	48
11	Riudaura	8	8	1,00	5	1,00	5
12	Sales de Llierca	2	4	2,00	0	2,00	0
13	Sant Feliu de Pallerols	22	39	1,77	22	1,77	39
14	Sant Ferriol	1	9	9,00	1	9,00	9
15	Sant Jaume de Llierca	12	24	2,00	12	2,00	24
16	Sant Aniol de Finestres	1	6	6,00	1	6,00	6
17	Santa Pau	32	43	1,34	22	1,34	30
18	Sant Joan les Fonts	48	92	1,92	42	1,92	81
19	Tortellà	9	20	2,22	11	2,22	24
20	Vall d'en Bas, la	53	93	1,75	45	1,75	79
21	Vall de Bianya, la	21	44	2,10	21	2,10	44
	Garrotxa	1090	1994	1,83	934	1,83	1709

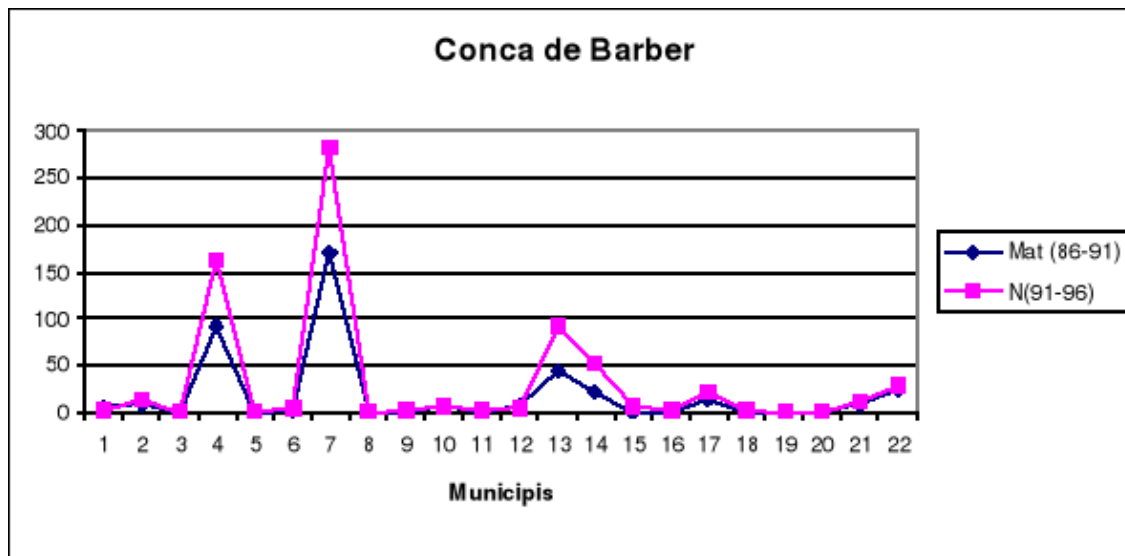
Taula 3a

Taxes per mil habitants							
	Nom Municipi	Matri (86-91)	N(91-96)	Fills/matri	Matri. (91-96)	Fills/matri	N(96-01)
1	Barberà de la Conca	5	3	0,60	5	0,60	3
2	Blancafort	9	13	1,44	6	1,44	9
3	Conesa	1	1	1,00	0	1,00	0
4	Espluga de Francolí, l'	92	163	1,77	78	1,77	138
5	Forès	0	0	#DIV/0!	0	0,00	0
6	Llorac	2	4	2,00	1	2,00	2
7	Montblanc	170	283	1,66	140	1,66	233
8	Passanant	1	1	1,00	1	1,00	1
9	Piles, les	1	3	3,00	0	3,00	0
10	Pira	6	6	1,00	13	1,00	13
11	Pontils	1	2	2,00	2	2,00	4
12	Rocafort de Queralt	7	4	0,57	2	0,57	1
13	Santa Coloma de Queralt	44	91	2,07	62	2,07	128
14	Sarral	22	52	2,36	32	2,36	76
15	Savallà del comtat	0	7	#DIV/0!	2	0,00	0
16	Senan	0	2	#DIV/0!	0	0,00	0
17	Solivella	14	21	1,50	9	1,50	14
18	Vallclara	1	3	3,00	0	3,00	0
19	Vallfogona de Riucorb	1	0	0,00	0	0,00	0
20	Vilanova de Prades	0	0	#DIV/0!	1	0,00	0
21	Vilaverd	8	12	1,50	4	1,50	6
22	Vimbodí	23	29	1,26	22	1,26	28
	Conca de Barberà	408	700	1,72	380	1,72	652

Taula 3b

Gràfica 1 (Quan més matrimonis hi ha més naixements es produeixen el quinquenni següent)

Gràfica 2

BIBLIOGRAFIA

- Dades de la web de l'Institut d'Estadística de Catalunya
- *Gran Enciclopèdia Comarcal de Catalunya vol. 3 i 5*. Enciclopèdia Catalana, Barcelona 1991
- *Garrotxa – Les guies del Punt*. Edicions Periòdiques de les Comarques, S.A. Girona 1992
- *Garrotxa – Mapa Comarcal de Catalunya 1:50000*. Institut cartogràfic de Catalunya, Barcelona
- *Conca de Barberà – Mapa Comarcal de Catalunya 1:50000*. Institut cartogràfic de Catalunya, Barcelona

La Garrotxa i la Conca de Barberà (Població Regional II)